

Anmälan mot Länsstyrelsen i Stockholms län för bristfällig handläggning av ett ärende om körkortsingripande

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 17 oktober 2008 förde AA fram klagomål mot Länsstyrelsen i Stockholms län. Han anförde huvudsakligen följande.

Den 31 januari 2008 tog han del av ett meddelande från länsstyrelsen enligt vilket han uppmanades att snarast ta kontakt med myndigheten för det fall han önskade delta i ett alkoholprojekt. Meddelandet innehöll inte någon frist för när han senast skulle komma in med en ansökan om deltagande. Den 6 mars 2008 lämnade han in en fullständig ansökan till länsstyrelsen. Myndigheten hade dock redan den 1 februari 2008 fattat beslut i ärendet om körkortsingripande, dvs. endast en dag efter det att han tog emot meddelandet om möjlighet att delta i alkoholprojektet. Det är inte möjligt att lämna in en komplett ansökan – som ska innehålla bl.a. läkarintyg och provresultat – inom den mycket korta tid som gavs honom. Han fick inte heller någon information om att den frist inom vilken han skulle komma in med en ansökan i realiteten var bestämd till endast några dagar.

Utredning

Från Länsstyrelsen i Stockholms län inhämtades akten i ärendet. Anmälan remitterades därefter till Länsstyrelsen i Stockholms län, som i ett yttrande anförde följande.

[.]

Länsstyrelsen beslutade den 16 april 2007 att tillfälligt återkalla AAs körkort i 36 månader då han var misstänkt för grovt rattfylleri samt rattfylleri under påverkan av narkotika den 13 mars 2007 samt grovt rattfylleri den 28 september 2005. AA överklagade Länsstyrelsens beslut till Länsrätten som avslog överklagandet.

AA inkom den 4 juni 2007 med en ansökan om villkorlig körkortsåterkallelse som Länsstyrelsen den 8 juni 2007 beslutade att avslå då AA fortfarande var misstänkt för rattfylleri under påverkan av narkotika den 13 mars 2007. AA överklagade Länsstyrelsens beslut till Länsrätten som avslog överklagandet. AA överklagade Länsrättens avgörande till Kammarrätten som beslutade att ej meddela prövningstillstånd.

Den 17 december 2007 inkom till Länsstyrelsen en dom meddelad av Attunda tingsrätt den 12 december 2007 enligt vilken AA fällts till ansvar för endast grovt rattfylleri den 13 mars 2007 och inte rattfylleri under påverkan av narkotika. AA var

sedan tidigare fälld till ansvar för grovt rattfylleri genom en dom meddelad av Svea hovrätt den 26 september 2007.

Länsstyrelsen skickade den 25 januari 2008 en underrättelse till AA där han bereddes tillfälle att yttra sig senast den 10 februari 2008 inför Länsstyrelsens slutliga beslut i ärendet. AA upplystes även om att han nu kunde beviljas villkorlig körkortsåterkallelse då han inte fällts till ansvar för rattfylleri under påverkan av narkotika den 13 mars 2007. AA uppmanades att snarast kontakta Länsstyrelsen om han önskade ansöka om villkorlig körkortsåterkallelse.

AA inkom den 31 januari 2008 med ett yttrande till Länsstyrelsen där inget framkom om hans avsikt att ansöka om villkorlig körkortsåterkallelse. Inte heller på annat sätt meddelade AA att han avsåg att ansöka om villkorlig körkortsåterkallelse.

Länsstyrelsen beslutade därför den 1 februari 2008 att återkalla AA:s körkort med en spärrtid av 30 månader på grund av de grova rattfyllerier han fällts till ansvar för. AA överklagade Länsstyrelsens beslut till Länsrätten som avslog överklagandet.

AA inkom först den 6 mars 2008 med en ansökan om villkorlig körkortsåterkallelse som Länsstyrelsen den 25 mars 2008 beslutade att avslå då slutligt beslut fattats i återkallelseärendet. AA överklagade Länsstyrelsens beslut till Länsrätten som avslog överklagandet.

I underrättelsen från den 25 januari 2008 uppmanade Länsstyrelsen AA att kontakta Länsstyrelsen snarast om han önskade villkorlig körkortsåterkallelse. Länsstyrelsen har däremot inte i detta skede underrättat AA om att han inte kan beviljas villkorlig körkortsåterkallelse sedan slutligt beslut fattats i ärendet vilket annars är rutinen. Länsstyrelsen har heller inte, vid utskickandet av ansökningshandlingar till AA, gjort någon tjänsteanteckning om detta i återkallelseärendet vilket annars också är rutinen. Länsstyrelsen har tydliggjort för berörd personal vikten av att gällande rutiner följs.

Länsstyrelsen har infört en ny rutin där en aktkopia av den information som sänds ut med ansökningshandlingarna för villkorlig körkortsåterkallelse läggs till återkallelseärendet för att ytterligare tydliggöra vem som kan komma att ansöka om villkorlig körkortsåterkallelse.

[.]

AA kommenterade remissvaret.

Rättslig reglering

Enligt 5 kap. 3 § körkortslagen (1998:488) ska ett körkort återkallas bl.a. om körkortshavaren brutit mot 4 eller 4 a § lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, dvs. rattfylleri av normalgraden och grovt rattfylleri.

I lagen (1998:489) om försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse finns bestämmelser om villkorlig återkallelse av körkort under en villkorstid. Med villkorlig körkortsåterkallelse förstås att rätten att köra ett körkortspliktigt fordon, för vilket krävs t.ex. förarbehörighet B, under en viss angiven villkorstid är begränsad till att gälla inom svenskt territorium under förutsättning att fordonet är utrustat med alkoholås och föraren iakttar vissa ytterligare villkor (2 och 6 §§). Lagen gäller körkortsinnehavare vilkas körkort ska återkallas på grund av brott mot 4 eller 4 a § lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott till följd av alkoholförtäring (1 §). Av 3 § framgår att deltagande i försöksverksamheten prövas efter ansökan av körkortshavaren i ett ärende om körkortsingripande enligt 5 kap. körkortslagen.

Enligt 4 § första stycket förvaltningslagen (1986:223) ska varje myndighet lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens ansvarsområde. Hjälpen ska lämnas i den utsträckning som är lämp-

lig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. I motiven anges bl.a. att bestämmelsen tar sikte på inte bara sådan hjälp som ligger på det formella planet (prop. 1985/96:80 s. 59).

Bedömning

Länsstyrelsen underrättade i ett meddelande den 25 januari 2008 AA om att myndigheten avsåg att slutligt ta ställning till frågan om körkortsingripande på grund av två lagakraftvunna domar avseende grovt rattfylleri. AA gavs därför tillfälle att senast den 10 februari 2008 yttra sig i ärendet om körkortsingripande. I samma meddelande upplystes AA om möjligheten att ansöka om deltagande i försöksverksamheten med villkorlig körkortsåterkallelse. Upplysningen var utformad på följande sätt:

Upplysningsvis informerar Länsstyrelsen Er om att Ni kan beviljas medverkan i alkoholprojektet då Ni inte fälltts till ansvar för rattfylleri under påverkan av narkotika.

Om Ni önskar medverka uppmanas Ni snarast kontakta Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har angående sina handläggningsrutiner anfört att myndigheten dels underrättar körkorts innehavare om att det inte är möjligt att bevilja en ansökan om villkorlig körkortsåterkallelse efter det att myndigheten slutligt tagit ställning till frågan om körkortsingripande, dels gör en tjänsteanteckning om att ansökningshandlingar för villkorlig återkallelse skickats ut till körkorts innehavaren. Av remissyttrandet framgår dock att dessa rutiner inte följdes i AA:s fall.

En myndighet bör iaktta försiktighet när det gäller att fatta beslut innan en utsatt frist har löpt ut. Endast om det av omständigheterna framgår att den enskilde inte har för avsikt att komplettera sitt yttrande behöver kommuniseringsfristens utgång inte avvaktas (jfr JO 2001/02 s. 174 och 347 samt 2009/10 s. 212).

Sedan AA kommit in med ett yttrande i ärendet om körkortsingripande beslutade länsstyrelsen den 1 februari 2008 att återkalla hans körkort. Det kan konstateras att beslutet fattades före kommuniseringsfristens utgång och utan att AA dessförinnan gett tillkänna sin avsikt att ansöka om deltagande i försöksverksamheten. Hans ansökan lämnades in först drygt en månad senare. Det var då inte längre möjligt att bevilja ansökan på grund av att länsstyrelsen slutligt hade avgjort ärendet om körkortsingripande.

Det måste i detta fall ha stått klart för länsstyrelsen att AA kunde ha haft intresse av att ansöka om deltagande i försöksverksamheten. Länsstyrelsen borde därför i enlighet med sina rutiner ha informerat om förutsättningarna för att bevilja en ansökan om villkorlig körkortsåterkallelse. Länsstyrelsen hade dessutom bort ange en sista dag för att inkomma med ansökan. Denna frist hade lämpligen kunnat sammanfalla med kommuniseringsfristen i ärendet om körkortsingripande. För dessa brister kan länsstyrelsen inte undgå kritik.

Jag noterar att länsstyrelsen i remissyttrandet angett att myndigheten för berörd personal har påtalat vikten av att gällande rutiner följs och dessutom infört en ny

rutin för att säkerställa att det inträffade inte upprepas. Jag utgår från att vidtagna åtgärder säkerställer en korrekt hantering.